

PHONG TỤC TẬP QUÁN Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Mục tiêu

- Kể tên và giới thiệu được một vài phong tục tập quán ở Thành phố Hồ Chí Minh.
- Thực hiện được một số việc làm góp phần giữ gìn phong tục tập quán tốt đẹp của quê hương.

KHỞI ĐỘNG

1. Những hoạt động dưới đây được diễn ra vào thời điểm nào trong dịp Tết Nguyên đán?
2. Hãy kể lại một hoạt động mà em đã trải nghiệm trong dịp Tết Nguyên đán.

Cúng ông Công, ông Táo	Gói bánh chưng, bánh tét	Bày mâm ngũ quả	Lau dọn nhà cửa
Đón giao thừa	Chúc Tết	Lì xì, mừng tuổi	Tảo mộ
Chưng hoa, chơi hoa ngày Tết			

Em hãy mô tả một hoạt động em đã trải nghiệm trong dịp Tết Nguyên đán vừa qua.

KHÁM PHÁ

Hoạt động

1

Nhận diện phong tục tập quán ở Việt Nam

Em hãy đọc các thông tin dưới đây và thực hiện nhiệm vụ học tập.

1. Theo Từ điển tiếng Việt thì “phong tục là thói quen đã ăn sâu vào đời sống xã hội, được mọi người công nhận và làm theo” và “tập quán là thói quen đã thành nếp trong đời sống xã hội, trong sản xuất và trong đời sống hằng ngày, được mọi người công nhận và làm theo”.

(Hoàng Phê, *Từ điển tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng, Trung tâm Từ điển học, 2007, trang 1 216, 1 393)

2. Là một đất nước có hàng ngàn năm văn hiến, phong tục tập quán ở Việt Nam hiện diện trong mọi mặt đời sống và vô cùng đa dạng, phong phú. Các nhà nghiên cứu văn hoá xếp phong tục tập quán vào các nhóm chủ yếu như sau:

- Các phong tục lễ tết.
- Các phong tục liên quan đến đời người (thai sản, hôn nhân, tang ma,...).
- Các phong tục liên quan đến tín ngưỡng, tôn giáo.
- Các phong tục trong làng xã.
- Các phong tục trong đời sống văn hoá (ăn, mặc, ở, ứng xử,...).

– Dựa vào thông tin 1, em hãy cho biết cụm từ nào trong bảng dưới đây là tên của phong tục tập quán?

– Hãy sắp xếp tên những phong tục tập quán đã xác định vào đúng nhóm theo thông tin 2.

chơi trâu	đi lễ đường bên phải	nhuộm răng
trả giá (mặc cả)	bịt mắt bắt dê	quét nhà
ăn chay	chào hỏi người lớn	ăn trầu

Hoạt động

2

Phong tục tập quán ở Thành phố Hồ Chí Minh

Các tư liệu và hình ảnh dưới đây cung cấp thông tin về một số phong tục tập quán ở Thành phố Hồ Chí Minh. Em hãy đọc tư liệu để xác định tên gọi tương ứng với hình ảnh của từng phong tục tập quán.

Hình 1.
(Nguồn: Cam Vĩ Hằng)

Hình 2.
(Nguồn: Tổ Thiết kế tài liệu,
Sở Giáo dục và Đào tạo
Thành phố Hồ Chí Minh)

Hình 3.
(Nguồn: Tổ Thiết kế tài liệu,
Sở Giáo dục và Đào tạo
Thành phố Hồ Chí Minh)

Hình 4

(Nguồn: Tổ Thiết kế tài liệu, Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh)

Phong tục tập quán 1:

“Lễ Ăn hỏi phải chu biện theo đòi hỏi của nhà gái, phải đủ cau, trà biếu khắp nội ngoại bạn bè. Ở quê, Lễ Ăn hỏi chỉ cần một, hai chai rượu, cau trầu đủ để biếu. [...] Còn những nhà giàu thì bày vẽ kiểu cách, mỗi phần biếu một bánh chưng, một bánh dầy, một gói nem, một gói trà chừng vài ba ấm, bốn quả cau, bốn lá trầu.

[...]

Ngày nay, Lễ Ăn hỏi được tiến hành “rầm rộ, văn minh” hơn. Những nhà tương đối khá giả thường chọn mười cô gái ôm mười cái quả, trên phủ khăn nhiễu đỏ, ngồi xe xích lô có lọng che bên cạnh một bà già đáng kính mặc áo dài nhung the. Đi “hộ tống” bên đoàn xích lô ấy là hàng chục chiếc xe máy mới do các chàng trai cầm lái.”

(Trích Bùi Xuân Mỹ, *Tục cưới hỏi ở Việt Nam*, NXB Văn hoá thông tin, Hà Nội, 2006, trang 31)

Phong tục tập quán 2:

“Mỗi tuần tiết hoặc ngày kị, hoặc mùa có của mới, gạo mới, hoặc khi có việc hiếu hỉ, việc to việc nhỏ, nhà kiếm nhà phong, hoặc dùng bò lợn, dê gà hoặc làm một vài mâm cỗ, hoặc dùng đồ hoa quả bánh trái, hoặc lợn thủ mâm xôi, hoặc bát cơm trái trứng, con cá bát canh, tùy thế nào cho tiện thì thôi. Nhưng thế nào cũng phải có coi trầu, bát nước trong, một hồ rượu mới là thành lễ. Đốt đèn đốt hương tùy việc mà khẩn vái gia tiên.

Đồ cúng cấp chưa cúng thì dầu lưng cơm thừa, bát canh dở cũng không ai dám ăn trước, ấy cũng là một lòng rất thành kính vậy.”

(Trích Phan Kế Bính, *Việt Nam phong tục*, NXB Văn học, Hà Nội, 2005, trang 22)

Phong tục tập quán 3:

“Ngày Tết, công việc của thầy đồ càng bận hơn bởi mọi người đến xin chữ, đó là việc mà cả người xin chữ và người cho chữ đều hết sức trân trọng và nâng niu. Ông đồ thường dậy sớm chuẩn bị nghiền mực cho chu đáo, người xin chữ khăn áo chỉnh tề, sắm một chút lễ vật đến nhà thầy, lễ vật tùy gia cảnh của người xin chữ có thể là chai rượu, nải chuối, mấy lon gạo nếp hay một phong bao mừng tuổi,...”

Chữ xin cũng tùy theo nguyện vọng của người xin chữ, trong năm mới người ta cầu mong điều gì nhất thì người ta xin, người cầu tài lộc thì xin chữ Tài chữ Lộc, người cầu con cái xin chữ Phúc, người cầu sức khỏe sống lâu xin chữ Thọ,...”

(Nguồn: Bài viết Ông đồ và tục xin chữ đầu năm đăng trên Tuổi Trẻ Online, ngày 31 – 12 – 2013)

Hoạt động

3

Những hoạt động trong phong tục tập quán ở Thành phố Hồ Chí Minh

Bằng trải nghiệm của bản thân với một phong tục tại Thành phố Hồ Chí Minh, em hãy liệt kê ít nhất ba hoạt động gắn liền với các phong tục tập quán.

LUYỆN TẬP

1. Phong tục tập quán là gì? Em hãy nêu một vài ví dụ về phong tục tập quán ở Việt Nam.
2. Em hãy kể tên một vài phong tục tập quán ở Thành phố Hồ Chí Minh.

VẬN DỤNG

1. Trong vai một người hướng dẫn viên du lịch, em hãy giới thiệu một phong tục tập quán đặc sắc ở Thành phố Hồ Chí Minh. Dưới đây là một số gợi ý dành cho em.

- Tra cứu tài liệu ở thư viện hoặc mạng internet để tìm kiếm thông tin.
- Khái quát theo sơ đồ tư duy, có hình ảnh minh họa.

2. Hãy thiết kế một tấm thiệp để gửi cho người mà em yêu mến trong dịp Tết Nguyên đán.
(Có thể tham khảo một số mẫu dưới đây)

